sft: Notat

Til: Departementsgruppen v/MD
Fra: Direktoratsgruppen
Dato: 21.02.2005

Til orientering:
Til uttalelse: Frist:
Til behandling: X Frist:
Til godkjenning: Frist:
Retur: Frist:

Kopi til:

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032
Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06

Videre fremdrift i arbeidet med gjennomføring av vanndirektivet i Norge

Forslag til strategi og fremdrift i arbeidet med å gjennomføre vanndirektivet i Norge i lys av forlengede frister for EØS-landene.

Bakgrunn

Etter siste møte mellom EFTA og EU den 19. januar d.å., synes det klart at direktivet ikke vil bli gjort gjeldende som del av EØS-avtalen før ved årsskiftet 2005/2006. EØS-landenes frister etter direktivet vil i såfall ligge 5 år etter medlemslandenes tidsfrister (se tabell). Første plansyklus for EØS-landene vil dermed nesten sammenfalle i tid med medlemslandenes første revidering av sine vannregionplaner (frist hhv 2014 og 2015).

Tabell : Vanndirektivets frister for medlemslandene og EØS-landene

Oppgaver	Fist medlemsland	Frist EØS-land
Karakterisering	2004	2009
Interkalibrering	2006	?
Etablering av overvåkingsprogrammer	2007	2012
Vannregionplaner , 1. plansyklus	2009	2014
Revidert karakterisering	2010	2016
Revidering vannregionplan	2015	2020
Frist tiltaksgjennomføring	2012	2017
God vannstatus	2015	2020

Dette gir behov for å avklare hvilke konsekvenser vi ønsker dette skal ha for videre fremdrift i arbeidet med å gjennomføre direktivet i Norge. Dette gjelder både for:

- arbeidet med å implementere direktivet i norsk rett; når skal forskrift og rikspolitiske retningslinjer (rpr) sendes på høring ?
- hvilke frister forholder vi oss til; medlemslandenes eller EØS-landenes ? Eller en kombinasjon ?

Videre fremdrift – direktoratsgruppas anbefalinger
Direktoratsgruppa mener det vil være uheldig å legge arbeidet med å få implementert vanndirektivet i norsk rett på is nå, og vil anbefale at forslag til *regelverk og høringsdokument ferdigstilles og sendes på høring så snart det lar seg gjøre* . Vi mener derfor det bør arbeides med sikte på at regelverket for å implementere direktivet i Norge vedtas i løpet av høsten, og at vannregioner og vannregionmyndigheter er på plass innen 1.1.2006. Dette er viktig for å bedre forutsigbarheten og fremdriften i det videre arbeidet og for å opprettholde engasjementet for arbeidet regionalt.

Direktoratsgruppa vil også anbefale at det i Norge legges opp til å *følge medlemslandenes fremdrift for et utvalg prioriterte planområder* i en s.k. "pilotfase". En forsert oppfølging i tråd med medlemslandenes fremdrift bør omfatte både planlegging og tiltaksgjennomføring. Begrunnelsen for dette er bl.a. at

- ved å holde tritt med EU-landene får vi en erfaring som gir reelle muligheter til å påvirke det arbeidet som skjer i EU mht. konkretisering og tolking av direktivet
- for grensevassdragene mot Sverige og Finland vil det være problematisk med forskjellig fremdrift i arbeidet med å følge opp direktivets bestemmelser på hver side av grensen
- i vannområder hvor det er det behov for snarlig innsats for å løse betydelige miljøproblemer og brukerkonflikter, kan prosessen som rammedirektivet legger opp til med vannregionplaner og tiltaksprogrammer være den mest hensiktsmessige måten og å løse dette på
- det er viktig å komme i gang med opplæring i regionene, og å vinne kunnskap og erfaring fra arbeidet med planlegging og medvirkning som vil være til nytte for arbeidet med resterende planområder
- ved å forsere oppfølgingen av direktivet for noen planområder på denne måten vil vi oppnå en jevnere "byrdefordeling" over tid, som kan være gunstig ikke minst med tanke på kostnadene ved tiltaksgjennomføring og stramme budsjetter.
- gjennomføring av en "pilotfase" i tråd med dette vil neppe avvike vesentlig fra hva flertallet av EU-medlemslandene legger opp til i første plansyklus. Mye tyder på at flertallet av medlemslandene også vil ha problemer med å fullføre alt arbeid direktivet legger opp til i denne første fasen.

Det kan selvsagt også være enkelte ulemper ved å legge opp til ulik fremdrift i arbeidet med oppfølging av direktivet. Blant annet vil det være slik at noen vannforekomster med store miljøproblemer/brukerkonflikter ikke vil være med i de utvalgte planområder. At noen vannområder blir valgt ut for å følge prosessene rammedirektivet legger opp, til er imidlertid ikke noe hinder for å kartlegge miljøtilstand, planlegge og gjennomføre tiltak også i andre norske vannområder (slik vi har gjort fram til nå).Vi kan

derfor ikke se at ulempene med en geografisk avgrenset gjennomføring av direktivet, i en første fase, vil være vesentlige.

Karakteriseringen utgjør et viktig grunnlag for å sikre en helhetlig forvaltning av vannforekomstene. Kontinuerlig dukker det opp problemstillinger knyttet til bruk og inngrep i vassdrag hvor det er behov for å se dette i sammenheng med andre påvirkningsfaktorer, brukerinteresser, vassdragets miljøtilstand og sårbarhet. Arbeidet med karakterisering av vannforekomstene og utarbeiding av forvaltningsplaner, slik rammedirektivet legger opp til, vil av den grunn være særdeles nyttig for den løpende forvaltningen regionalt. Dette arbeidet kan også tenkes å overta de mest sentrale funksjonene til arbeidet med bl.a. Samla Plan. For å tilrettelegge for en helhetlig forvaltning av vannområdene mener direktoratsgruppen derfor at arbeidet med å fullkarakterisere planområdene i hovedsak bør være gjennomført i løpet av 2007. Dette er særlig viktig i områder hvor det vurderes å gjennomføre vassdragsinngrep eller andre former for påvirkning/tiltak av betydning. For planområdene som velges ut til "pilotfasen" for oppfølging i tråd med medlemslandenes fremdrift, bør fullkarakterisering være gjennomført i løpet av 2006.

Arbeidsplan for perioden frem til 2009
Frem til forskriften med inndeling i vannregioner og valg av og vannregionmyndighet er på plass, vil arbeidet regionalt måtte skje på mer frivillig basis knyttet opp mot det enkelte planområde.

Det totale antall planområder er foreløpig vurdert til å være i størrelsesordenen 100. Direktoratsgruppen anbefaler at anslagsvis 20-30 planområder velges ut til en "pilotfase". Hvilke områder dette blir, og det endelig antall, bør imidlertid først avklares på bakgrunn av en prosess der regionale og lokale myndigheter/organer blir involvert. Prosess og kriterier for utvelgelse av planområder til "pilotfasen" bør avklares i forbindelse med høring av regelverket. Det betyr at planområdene som skal omfattes av "pilotfasen" kan avklares i begynnelsen av 2006. Fra samme tidspunkt vil vannregioner/vannregionmyndighetene og IKT-verktøyet være på plass. Forholdene ligger da til rette for å starte opp arbeidet med fullkarakterisering av de aktuelle planområdene tidlig i 2006.

Sentrale kriterier for å velge planområder til første plansyklus vil være:

- *betydelige miljøproblemer og sterkt utbyggings-/utviklingspress* eller *andre brukerkonflikter* tilsier at det uansett må gjøres noe i nær fremtid

- *sannsynlighet for suksess*; ettersom dette arbeidet i praksis vil tjene som eksempler på hvordan planarbeidet vil gjennomføres, er det viktig at det velges ut områder hvor det ligger til rette for et konstruktivt samarbeid og hvor det er et engasjement lokalt/regionalt for å bedre eller opprettholde vannmiljøkvaliteten (store brukerinteresser etc)

- *grensevassdrag* mot Sverige og Finland; en helhetlig forvaltning av disse vassdragene krever at vi holder samme fremdrift som våre naboland

- *sentral problemstilling*; vannområdene bør til sammen favne de mest sentrale og vanlige problemstillingene knyttet til arbeidet med å følge opp målene i vanndirektivet, slik at første plansyklus skal kunne bidra til et bredt og relevant erfaringsgrunnlag for arbeidet i resterende planområder

- *geografisk spredning;* Første plansyklus vil også tjene som en opplæring, og en bør derfor tilstrebe at alle regioner/fylker/landsdeler er representert i utvalget

- *mulighet for å revidere vannkraftkonsesjon*; vannområder hvor vannkraftkonsesjoner kan kalles inn til revisjon i løpet av perioden (-2009).

Arbeidsplan for pilotfase/første plansyklus:

Oppgave	**Tids-periode**	**Ansvarlig**	**Kommentar**
Karakterisering - fullføre grovk. og rapportere til ESA - Fullkarakterisere ca 20 utvalgte planområder - Fullkarakterisering av øvrige prioriterte planområder - Fullkarakterisere ev. gjenstående områder - rapportere resultatene av karakteriseringen til ESA	 2005 2006 2007 2009 mars 2010	 FM/DG VRM VRM VRM DG	
Interkalibrering	2003-06	DG	
Overvåkning - Planlegge program for ca 20 ″pilotområder″ - Gjennomføre overvåkning	 2004-06 2007-08	 DG DG/VRM	 (VRM definerer behov)
Vannregionplaner, inkl tiltaksprogr - Veiledning - Plan for ca 20 ″pilotområder″	 2005-06 2007-09	 DG VRM	
IKT-verktøy - Internettbasert for karakterisering - Til bruk i planlegging	 2004-05 2006-07	 DG DG	

Arbeidet i 2005 - milepæler

Ut fra det som er sagt over kan følgende milepæler settes opp for det som skal skje i 2005:

Oppgaver	**Tidspkt.**	**ansvarlig**
Opplæring og oppstart grovkarakterisering	Mars	
Utsending av implementeringsforskrift med mer på høring	Mars/april	
Fullføre grovkarakteriseringen	Okt.	FM
Regelverk for implementering i Norge vedtatt	Nov.	
Identifisering av ca 20 planområder for ″pilotfasen″	Des.-Jan.06	
Opplæring fullkarakterisering	Des.-feb.06	
Oppstart av fullkarakterisering i ca 20 ″pilotområder″	Febr. 06	VRM
osv		